

BORD LI JIRREGOLA L-KERA

**MAĠISTRAT
DR. JOSEPH GATT LL.D.**

Udjenza ta' nhar l-Erbgha, 26 ta' Frar 2025

Rikors Nru: 81/2024

Nru fuq il-Lista: 20

**Louis Apap Bologna (K.I. 701544M u Bernardette Apap Bologna
(K.I. 159251M)**

VS

**Carmelo Brincat (K.I. 421362M) u Carmen Brincat (K.I.
486561M)**

Il-Bord;

Ra r-rikors promotur imressaq fl-20 ta' Frar 2024¹, flimkien mad-dokumenti hemm annessi, fejn *ad litteram* gie premiss u mitlub hekk:

1. *Illi r-rikorrenti huma proprjetarji tal-fond residenzjali 99, Draco, Triq il-Frangiskani gia Villambrosa Street, Msida, li kien mikri lil intimati Carmelo Brincat (K.I. 421362M) u Carmen Brincat (K.I. 486561 M)*

¹ A fol 1 et seq tal-proċess.

minn qabel l-1 ta' Gunju 1995, u ghandu l-kera komplessiva ta' **€200** fis-sena.

2. Illi r-rikorrenti akkwistaw il-fond in kwistjoni per via di successione minghand il-Markiza Wilfrida Apap Bologna skont kuntratt ta' divizjoni tal-1 ta' Marzu 2012, fl-atti tan-Nutar John Gambin, hawn anness u mmarkat bhala **DOK A**.
3. Illi l-fond imsemmi huwa mikri lil intimati konjugi Brincat, bil-kera ta' **€200 fis-sena**, pagabbli kull sitt xhur bil-quddiem kull 1 ta' Jannar u kull 1 ta' Lulju kif jirrizulta mill-ircevuti tal-kera hawn annessi u mmarkati bhala **DOK B - DOK E**.
4. Illi din il-propjeta' kienet originarjament mikrija min Frederick Gollcher fl-1 ta' Novembru 1958 lil Edward Brincat, missier l-intimat Carmelo Brincat, bi skrittura li qed jigi anness u mmarkat bhala **DOK F**.
5. Illi l-konjugi Edward u Sylvia Brincat mietu u magghom kien jghix binhom Carmelo Brincat, li wara l-mewt taghhom il-kirja iddevolviet fuqu ex-lege, kif jirrizulta mill-ircevuti tal-kera **DOK B-DOK E** fuq riferit.
6. Illi l-fond intiret mill-Markiza Wilfrida Apap Bologna li mietet fis-26 ta' Novembru 2003 u l-wirt taghha ddevolva bi tliet testmenti tat-22 ta' Novembru 2000, 14 ta' Frar 2002, u s-16 ta' Settembru 2003, u wara l-mewt taghha, il-fond in kwistjoni ddevolva fuq r-rikorrenti, liema fond gie dikjarat causa mortis lil Kummissarju tat-Taxxi Interni il-propjeta' in kwistjoni b'kuntratt tat-3 ta' Gunju 2005, fl-atti tan-Nutar John Gambin, hawn anness u mmarkat bhala **DOK G**.

7. *Illi l-fond imsemmi kien gie mikri lil genituri l-intimat, ossia Edward u Sylvia Brincat bhala residenza ordinarja tagghom, u dan bil-kera ta' **Lm 16 fis-sena**, liema kera baqhet hekk sas-sena 2010 meta zdiedet ai termini tal-Att X tat-2009 ghal €185 fis-sena, u regghet zdiedet kull tliet snin ai termini tal-ligi.*
8. *Illi wara l-mewt tal-konjugi Brincat il-kirja ddevolviet fuq Carmelo Brincat, li kien jghix magghom bhala residenza ordinarja tieghu, u dan ai termini tal-Kap 69 tal-Ligijiet ta' Malta.*
9. *Illi qed jigi ezebit ukoll estratt tar-registru elettorali, li qed jigi hawn anness u mmarkat bhala **DOK H**.*
10. *Illi l-fond in kwistjoni huwa regolat bil-Kap 69 tal-Ligijiet ta' Malta stante li mhux fond dekontrollat, skont **DOK I** hawn anness u mmarkat.*
11. *Illi l-protezzjoni moghtija lill-inkwilini **intimati Brincat** bid-dispozizzjonijiet tal-Kap. 69 tal-Ligijiet ta' Malta u tal-Att X tal-2009 m'humix gusti u ma jikkreawx bilanc ta' proporzjonalita' bejn id-drittijiet tas-sidien u dawk tal-inkwilini stante li l-valur lokatizzju tal-fond huwa ferm oghla minn dak stabbilit fil-ligi u ghalhekk huma bi ksur tal-Kostituzzjoni ta' Malta u tal-Ewwel Artikolu ta' l-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea u tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni.*
12. *Illi l-livell baxx tal-kera, l-istat tal-incertezza tal-possibilita' tat-tehid lura tal-proprjeta', in-nuqqas ta' salvagwardji procedurali, iz-zieda fil-livell tal-ghejxien f'Malta f'dawn l-ahhar decenni u l-interferenza sproporzjonata bejn id-drittijiet tas-sid u dawk tal-inkwilini ikkreaw piz eccessiv fuq ir-rikorrenti, kif ukoll id-dritt li l-inkwilinat jibqa' jintiret*

minn generazzjoni għall-ohra huma derimpenti d-drittijiet proprjetarji tas-sidien.

- 13. Illi għalhekk effettivament ir-rikorrenti gew spossessati mid-dritt ta' tgawdija tal-proprjetà tagħhom wara li skada t-terminu tal-kirja originali u għalhekk gew assoggettati wkoll għal relazzjoni forzata ta' sid u inkwilin għal perjodu indefinit u ntilef il-bilanc bejn l-interessi ta' l-inkwilini u dawk tas-sidien, minkejja il-ftehim originali surreferit u dan bid-disposizzjonijiet tal-Kap 69 tal-Ligijiet ta' Malta.*
- 14. Illi l-awmenti fil-kera li kienu intitolati għalihom ir-rikorrenti skond il-Kap. 69 tal-Ligijiet ta' Malta u l-Att X tal-2009 huma irrizzorji u miżeri għall-aħħar meta paraġunati mal-valur lokatizju tal-fond fis-suq u l-potenzjal tiegħu, u għalhekk tali legislazzjoni ma holqot l-ebda bilanc bejn l-interess generali u l-interess tar-rikorrenti, anzi komplet tippregiudika u tinjora id-drittijiet fundamentali tas-sid.*
- 15. Illi r-rikorrenti gew imcaħħda mit-tgawdija tal-proprjetà tagħhom mingħajr ma setghu juzaw il-proprjeta' u lanqas jiehdu kumpens xieraq għall-okkupazzjoni minn terzi persuni b'mod sfurzat u mhux skond il-pattijiet kuntrattwali minnhom raggunti, imposti fuqhom mill-Awtoritajiet. Infatti, l-unika kumpens li gie offrut ai termini tal-Kap. 69 tal-Ligijiet ta' Malta kien li tithallas iż-żieda fir-rata ta' inflazzjoni tal-kera li ma setgħet qatt teċċedi d-doppju stabbilit fil-kuntratt originali, meta fil-fatt il-valur lokatizju tal-istess fond, dak iż-żmien u iktar u iktar illum, kien ferm iżjed mill-kera annwali ta' €200 fis-sena, liema kera, anke kif sussegwentement awmentata bl-emendi fil-Ligi u tal-Att X tat-2009, hija xorta wahda leziva tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti stante li ma nzammx il-proporzjon bejn id-drittijiet tas-sidien u dawk tal-inkwilin billi is-sid jircievi kera gusta fis-suq.*

16. *Illi r-rikorrenti qatt ma rceview din il-kera gusta fis-suq minhabba t-tibdil fil-Ligi.*
17. *Illi f'dan l-istadju, ai termini tal-Att XXIV tal-2021 tal-Ligijiet ta' Malta, l-esponent I huma intitolat I jipprezentaw rikors quddiem dan il-Bord fejn jitolbu li l-kera tigi riveduta għal ammont li ma jeċċedix it-tnejn fil-mija (2%) fis-sena tal-valur liberu u frank fis-suq miftuħ tad-dar ta' abitazzjoni fl-1 ta' Jannar tas-sena li matulha jiġi preżentat ir-rikors, ossia l-2024, u sabiex jiġu stabbiliti kondizzjonijiet godda fir-rigward tal-kera.*
18. *Illi dan l-Onorabbli Bord għandu jirrevedi l-kera għall-massimu permissibbli mil-Ligi, u dan mhux biss in vista tal-fatt li l-esponent qeghdin isofru ksur tad-drittijiet fundamentali tagħhom minhabba li huma kostreti jirċievu kera rrizorja, imma anke minhabba l-fatt illi l-Awtorità tad-Djar ser tagħti benefiċċju li jkopri ż-żieda tal-kera lill-inkwilini.*

Għaldaqstant, ir-rikorrenti jitolbu bil-qima lil dan l-Onorabbli Bord sabiex jogħbu:-

- I. Jiddikjara u Jiddeciedi illi l-konjugi Carmelo Brincat (K.I. 421362M) u Carmen Brincat (K.I 486561 M) huma l-inkwilini tar-rikorrenti fil-fond, 99, Draco, Triq il-Frangiskani ġia Villambrosa Street, Msida ai termini tal-Kap 69 tal-Ligijiet ta' Malta.**
- II. Jordna illi jitwettaq it-test tal-mezzi tal-inkwilini intimati Carmelo Brincat (K.I. 421362M) u Carmen Brincat (K.I 486561 M) ai termini tal-Att XXIV tal-2021, liema test tal-mezzi għandu jkun ibbażat fuq it-test tal-mezzi stabbilit fir-Regolamenti dwar it-Tkomplija tal-Mezzi,**

mahrug taht l-Artikolu 1622A tal-Kodiċi Ċivili u kwalunkwe regolamenti li jistgħu minn żmien għal żmien jissostitwuhom.

- III. Konsegwentement Jiddikjara u Jiddeciedi** illi ai termini tal-Att XXIV tal-2021 tal-Ligijiet ta' Malta l-kera ghandha tigi riveduta għal ammont li ma jeċċedix it-tnejn fil-mija (2%) fis-sena, jew kwalunkwe persentagg li jista' minn żmien għal żmien jigi stabbilit, tal-valur liberu u frank fis-suq miftuh tad-dar ta' abitazzjoni fl-1 ta' Jannar 2024, u cioe s-sena li matulha gie preżentat ir-rikors u sabiex jigu stabbiliti kondizzjonijiet godda fir-rigward tal-kera jekk jkun il-kaz.
- IV. Tikkundanna** lill-inkwilini intimati **Carmelo Brincat (K.I. 421362M)** u **Carmen Brincat (K.I 486561 M)** jibdew ihallsu dik it-tali kera hekk likwidata.
- V. Jaghti dawn l-ordnijiet necessarji** ai termini tal-Artikolu 1531F tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta u tal-Att XXIV tal-2021 f'kaz li l-kerrejja ma jissodisfawx il-kriterji tad-dhul u tal-kapital tat-test tal-mezzi skont regolamenti mahruga mill-Ministru għall-Akkomodazzjoni minn zmien għal zmien.

Ra d-digriet ta' dan il-Bord tas-27 ta' Frar 2024².

Ra r-risposta tal-Awtorità tad-Djar imressqa fit-8 ta' Marzu 2024³.

² A fol 41 et seq tal-proċess.

³ A fol 44 tal-proċess.

Ra dak li sehh fis-seduta tal-10 ta' Lulju 2024⁴, fejn gew mahtura l-Periti Alexei Pace u Marie Louise Caruana Galea sabiex ihejju stima tal-fond mertu ta' dawn il-proceduri.

Ra r-rapport peritali tal-Membri Tekniċi mressaq fil-11 ta' Ottubru 2024⁵, rigwardanti l-fond mertu ta' dawn il-proceduri.

Ra dak li sehh fis-seduta tat-30 ta' Ottubru 2024⁶ fejn r-rikorrenti ddikjaraw li ma kellhomx ogġezzjoni li l-intimati jressqu risposta f'dak l-istadju.

Ra r-risposta tal-intimati konjuġi Brincat mressqa fit-28 ta' Novembru 2024⁷.

Ra n-nota tal-intimati konjuġi Brincat imressqa fid-19 ta' Dicembru 2024⁸, kontenenti d-dokumentazzjoni mehtieġa għat-twettieq tat-test tal-mezzi.

Ra dak li sehh fis-seduta tat-13 ta' Jannar 2025⁹ fejn il-kawża thalliet għas-sentenza.

Ra l-atti proċesswali kollha.

Ikkunsidra;

Illi l-proceduri odjerni huma bbażati fuq l-Att XXIV tas-sena 2021, liema Att nieda procedura simili għal dik li kienet daħlet fil-konfront ta' kirjiet ibbażati fuq

⁴ Verbal relativ jinsab a fol 57 *et seq* tal-proċess.

⁵ A fol 68 *et seq* tal-proċess.

⁶ Verbal relativ jinsab a fol 76 tal-proċess.

⁷ A fol 77 tal-proċess.

⁸ Nota relativa tinsab a fol 82 tal-proċess.

⁹ Verbal relativ jinsab a fol 221 tal-proċess.

il-Kapitolu 158 tal-Liġijiet ta' Malta. Fil-verità l-Att XXIV tas-sena 2021 wettaq ukoll diversi emendi mill-Att preċedenti¹⁰ u dan fi żmien relattivament qasir. Din il-legislazzjoni hija frott numru konsiderevoli ta' sentenzi mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali nostrana li ddikjarat kemm il-darba ksur tad-drittijiet fundamentali ta' sidien, kemm fir-rigward ta' kirjiet naxxenti mill-Kapitolu 69 tal-Liġijiet ta' Malta u kif ukoll dawk li jemerġu mill-Kapitolu 158 tal-Liġijiet ta' Malta.

Illi huwa minnu li l-azzjoni hawn utilizzata tippermetti ċertu ammont ta' diskrezzjoni (u allura responsabbiltà) lil dan il-Bord fl-iffissar tal-persentaġġ li għandu jintuża¹¹. Madanakollu, għal dan il-Bord, huwa ċar li dan il-persentaġġ, sakemm verament ma jiġux pruvati xi ċirkostanzi estremi, għandu dejjem ikun viċin il-massimu tiegħu¹². Naturalment dan huwa aktar aċċentwat f'każ fejn xi sidien, qabel ma jkunu niedu din il-proċedura, jkunu ottjenew dikjarazzjoni li huma sfaw vittmi ta' ksur tad-drittijiet fundamentali tagħhom. Ikun hażin li f'każ bħal dak, dan il-Bord possibbilment ikun hu stess kaġun ta' kontinwazzjoni ta' dik il-vjolazzjoni billi jiffissa kirja b'persentaġġ tant baxx li l-kirj a l-ġdida tispicċa wkoll tkun waħda irriżorja.

¹⁰ Att XXVII tas-sena 2018.

¹¹ Dwar dan il-Bord jissenjola li l-legislatur hass li fejn qabel, l-Att Nru. XXVII tas-sena 2018 kien jistabbilixxi x'għandu jeżamina l-Bord meta jiġi biex jistabbilixxi l-kirja pagabbli (u dan fil-konfront tal-azzjoni taħt il-Kapitolu 158 tal-Liġijiet ta' Malta), dan il-fattur tneħħa bl-Att Nru XXIV tas-sena 2021. B'hekk skond il-liġi tal-lum, il-Bord hu fil-libertà li jqis kull fattur li huwa jirritjeni determinanti.

¹² Huma issa diversi s-senjalazzjonijiet magħmula fi proċeduri kostituzzjonali u konvenzjonali fuq dan l-aspett. Fost diversi, il-Bord jirreferi għas-sentenza fl-ismijiet **Anthony Said et vs Avukat tal-Istat et**, (Rik Kost Nru: 302/23AJD) mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti (Sede Kostituzzjonali) nhar is-27 ta' Settembru 2024. Ukoll, issir referenza għal dak li ntqal fis-sentenza fl-ismijiet **Maria Fatima Azzopardi et vs Carmelo Azzopardi et**, (210/2020/1) mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-26 ta' Ottubru 2022. Lil hinn minn deċiżjonijiet f'dik il-kompetenza però, dan il-Bord jagħmel referenza għal dak li ntqal u ġie deċiż fl-ismijiet **Marcus Scicluna Marshall et vs Michael Borg Cardona**, (Appell Inferjuri Numru 723/22LM) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar is-26 ta' Ġunju 2024 u fid-deċiżjoni fl-ismijiet **Albert Naudi et vs Patricia Gauci et**, (Appell Inferjuri Nru. 170/19LM) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar it-23 ta' Ġunju 2021, fejn fiż-żewġ istanzi aggravju fuq punt simili ġie miċhud.

Illi magħmula dawn il-kunsiderazzjonijiet imiss li dawn il-prinċipji jiġu applikati għall-każ odjern.

Illi dwar it-titolu¹³, il-Bord huwa sodisfatt mid-dokumentazzjoni mressqa mir-rikorrenti, li baqgħet ma ġietx kontradetta. Apparti minn hekk, ġew mressaq diversi rċevuti tal-kera li jikkonfermaw l-istess titolu.

Illi minn eżami tad-dokumentazzjoni tal-intimati relattivi għat-test tal-mezzi, il-Bord isib li huma jissodisfaw it-test tal-mezzi rikjesti, skond il-Legislazzjoni Sussidjarja 16.11¹⁴.

Illi skond il-Periti Membri Tekniċi, il-valur liberu u frank fis-suq miftuħ tal-fond in kwistjoni, fil-perjodu rilevanti skond il-liġi, jammonta għal mitejn u sebghin elf Ewro (€270,000). Tajjeb jingħad li fil-verbal tal-10 ta' Lulju 2024, ġie speċifikat li ma kellux jittiehed qies tal-eventwali potenzjal tal-fond in

¹³ Dwar dan, il-Bord jiġbed l-attenzjoni għal-fatt li n-nomenklatura ta' min jista' jhejji azzjoni ai termini tal-artikolu 12B tal-Kapitolu 158 tal-Liġijiet ta' Malta jew l-artikolu 4A tal-Kapitolu 69 tal-Liġijiet ta' Malta inbidel. Filwaqt li l-Att XXVII tas-sena 2018 (relevanti għall-artikolu 12B tal-Kapitolu 158 tal-Liġijiet ta' Malta) kien isemmi li l-azzjoni li kien "il-proprjetarju" li seta' jippreżenta tali rikors, l-Att XXIV 2021, ġustament, illum jutilizza l-kliem "sid il-kera".

¹⁴ Regolamenti 5(5) u 6(4) magħdud ma dak li jrid ir-Regolament 9.

kwistjoni¹⁵. Ir-rapport kien wiehed unanimu u għalhekk dan il-Bord qiegħed jaċċetta dik il-konklużjoni¹⁶.

Illi kif diġà ntqal, għal dan il-Bord, persentaġġ viċin il-massimu ta' 2% għandha tkun ir-regola, u f'dan il-każ ma giet ippruvata l-ebda ċirkostanza li twassal il-Bord sabiex jistabbilixxi persentaġġ inqas mill-massimu li tippermetti l-liġi¹⁷. B'hekk, il-kera annwali pagabbli tal-fond in kwistjoni għandu jkun fl-ammont ta' hamest elef u erbat mitt Ewro (€5,400) fis-sena.

Għaldaqstant il-Bord qiegħed jiddisponi minn din il-vertenza billi:

¹⁵ F'dan is-sens il-Bord jagħmel referenza għas-sentenza riċenti fl-ismijiet **Agostina sive Ina Cini et vs L-Avukat tal-Istat et** (Rik Nru. 107/2022) mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali nhar it-18 ta' Novembru 2024, fejn gie mtenni hekk: "*F'sentenzi oħra ta' din ix-xorti l-qorti diġa' għamlitha ċara li l-potenzjal ta' żvilupp tal-fond hu rrilevanti. Meta tigi għal-likwidazzjoni tal-kumpens pekunjarju, dak li hu rilevanti hu stima tal-kera tal-fond kif inhu fiż-żmien rilevanti. Il-potenzjal ta' żvilupp hu rilevanti li kieku l-fond ikun ser jinbiegħ. F'dawn il-każijiet il-fond jibqa' proprjeta' tas-sidien.*" Referenza ssir ukoll għas-sentenza ta' dan il-Bord fl-ismijiet **Gerald Camilleri et vs Alphonse Camilleri et**, (Rik Nru: 213/2020) mogħtija nhar is-27 ta' Ottubru 2023 (mhux appellata) li fiha ġew imħaddna l-prinċipji relattivi emergenti mill-aħħar sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali dwar dan il-punt. Dan il-ħsieb gie wkoll imtenni fis-sentenza fl-ismijiet **Joanne Cassar et vs Frances Azzopardi** (Rik Nru: 450/22NB) mogħtija minn dan il-Bord diversament presedut nhar is-17 ta' Ottubru 2024; fis-sentenza fl-ismijiet **Vincent Bonello noe vs Joseph Cardona et**, (Rik Nru: 53/20NB) mogħtija minn dan il-Bord diversament presedut nhar il-25 ta' Jannar 2024; u fis-sentenza fl-ismijiet **Carmen Callus et vs Carmel Debattista et** (Rik Nru: 620/22NB) mogħtija minn dan il-Bord diversament presedut nhar is-27 ta' Ġunju 2024. Issir ukoll referenza għas-sentenza fl-ismijiet **Mario Cini et vs Rose Busuttil**, (Rik Nru: 682/2022LC) mogħtija minn dan il-Bord diversament presedut nhar it-18 ta' Ottubru 2024.

¹⁶ Artikolu 23(3) tal-Kapitolu 69 tal-Liġijiet ta' Malta.

¹⁷ Ara dak li gie deċiż fis-sentenza fl-ismijiet **Rossana Mula et vs Maria Theresa k/a Marthese Farrugia**, (Rik App Nru: 346/2022) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar it-13 ta' Marzu 2024, u fis-sentenza fl-ismijiet **Maria Carmela Bugelli et vs Saviour Bonnici et**, (Rik App Nru: 760/2022LM) mogħtija mill-Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) nhar it-29 ta' Mejju 2024 fejn giet mibdula l-pożizzjoni mħaddna mill-istess Qorti f'deċiżjonijiet passati bħal dik fl-ismijiet **Louis Vincenti et vs Maria sive May Herrera et**, (App Ċiv Nru: 237/18LM) mogħtija fl-7 ta' Lulju 2023, u fis-sentenza fl-ismijiet **Mary Rose Spiteri et vs Antoine Farrugia et**, (App Ċiv Nru: 265/2021) mogħtija fl-24 ta' Mejju 2023.

- 1) Jilqa' l-ewwel talba u b'hekk jiddikjara li l-intimati konjuġi Brincat huma l-inkwilini tal-fond mertu ta' dawn il-proċeduri.
- 2) Jastjeni milli jqis iktar it-tieni talba billi t-test tal-mezzi twettaq waqt l-andament ta' dawn il-proċeduri.
- 3) Jilqa' limitatament it-tielet u r-raba' talba u b'hekk jordna li l-intimati konjuġi Brincat jibdew iħallsuh lir-rikorrenti kera għall-fond mertu ta' dawn il-proċeduri, fl-ammont ta' hamest elef u erba' mitt Ewro (€5,400) fis-sena, fl-ammont ta' erba' mija u hamsin Ewro (€450) fix-xahar, pagabbli kull xahrejn bil-quddiem, u dan mid-data ta' din is-sentenza, iżda jiċhad dik il-parti tat-tielet talba sa fejn din tirrigwarda kundizzjonijiet godda billi dawn ma għewx identifikati.
- 4) Jiċhad il-ħames talba (li nġhatat b'mod alternattiv).
- 5) Jiċhad l-eċċezzjonijiet sa fejn inkompatibbli ma' dak hawn deċiż.

Minhabba n-natura tal-proċeduri kull parti tħallas l-ispejjeż tagħha. L-ispejjeż tal-Awtorità tad-Djar jibqgħu bla taxxa.

Dr Joseph Gatt LL.D.
Maġistrat

Annalise Spiteri
Deputat Registratur